

Φοίνιγκκειτ: κρίση αξιών

Της Μαρίνας Α. Θεοδότου και Σταύρου Α. Ζένιου

Ακόμη ένα σκάνδαλο έχει προστεθεί στα πολλά ιναστατώνουν την κυπριακή κοινωνία. Και ως συνήθως, η ουσία χάνεται μέσα από την ιντιπαλότητα μιας αντιπαράθεσης: ψηλοί τόνοι, ηλιοοπτικές εμφανίσεις που θυμίζουν οπερατικό δράμα ή δακρύβρεχτη σαπουνόπερα --ανάλογα μιλούν οι κατήγοροι ή οι κατηγορούμενοι-- και τροσποιητή κάθαρση με ένα ακόμη υψηλόβαθμο δημόσιο λειτουργό να επιστρέφει στα τροηγούμενα του καθήκοντα.

Αναφερόμαστε βεβαίως στο μπέρδεμα του Κινέζου επιχειρηματία Γιανγκ Γκι και της κυπριακής-εγγραφής εταιρείας Φοίνιξ Far East, με τον πρώην Πρέσβη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Κίνα και ως πριν λίγες μέρες διευθυντή του Διπλωματικού Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας, την σύζυγο του Πρέσβη, τον Κυπριακό Οργανισμό Επενδύσεων CIPA, την εταιρεία HERMES και τελευταίο, αλλά όχι βεβαίως έσχατο, τον Κύπριο φορολογούμενο.

Θα μείνει το σκάνδαλο στην ιστορία ως «Φοίνιγκκειτ» --κατ' αναλογία του Γουώτεργκκειτ που σηματοδότησε την πρόωρη έξοδο του Προέδρου Νίξον; Δεν υπολογίζουμε σε ψηλά επίπεδα πολιτικού πολιτισμού. Ωστόσο η κυπριακή κοινωνία αντιλαμβάνεται ότι βιώνουμε και πάλι συνέπειες της [κρίσης αξιών](#). Έλλειψη διαφάνειας, ανικανότητα να ξεχωρίσουμε τις φιλίες από το εθνικό συμφέρον, διαπλεκόμενα συμφέροντα, ανευθυνότητα στα ανώτερα δώματα της διακυβέρνησης της χώρας.

«ανανέωση της ηγεσίας σε στρατηγικούς οργανισμούς με τη νέα γενιά τεχνοκρατών με διεθνείς εμπειρίες και επιχειρηματικές ικανότητες»

Η οργάνωση [Διεθνής Διαφάνεια](#) ορίζει την διαφθορά ως την κατάχρηση εξουσίας για προσωπικό όφελος. Στην διεθνή κατάταξη κατέχουμε την 30^η θέση μεταξύ 183 χωρών με βαθμολογία 6.3 από τα 10. Μεταξύ χωρών που βρίσκονται ψηλά στον δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, όπως είναι η Κύπρος, τέτοια επίπεδα διαφθοράς είναι πολύ ψηλά. Και ενώ αυτά λένε οι αριθμοί, τι λέει ο αρμόδιος Υπουργός Συγκοινωνιών για την κριτική σχετικά με την συμμετοχή του Πρέσβη σε συναντήσεις για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της συζύγου του; «Δεν με ενδιαφέρει ποιός συμμετείχε στις συναντήσεις--αυτό που έχει σημασία είναι η τελική έκθεση.» Πολύ ιδιότυπη άποψη. Αλλά ούτε την τελική έκθεση έχουμε δει, ούτε γνωρίζουμε οτιδήποτε για την διαδικασία αξιολόγησης ενός στρατηγικής σημασίας έργου για την χώρα. Βεβαίως! Αφού είμαστε η μόνη Ευρωπαϊκή χώρα χωρίς νόμο για πρόσβαση στις πληροφορίες.

Ας δούμε τώρα τον ρόλο του CIPA, του δημόσιου οργανισμού που προωθεί ξένες επενδύσεις στην Κύπρο. Από την ίδρυση του δεν έχει προσελκύσει ούτε μια άμεση παραγωγική επένδυση, μια επένδυση που να δημιουργεί νέες αναπτυξιακές προοπτικές και νέες θέσεις εργασίας. Πέραν κάποιων διεθνών επισκέψεων και εκθέσεων χωρίς ξεκάθαρο στρατηγικό σχεδιασμό, και κάποιες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, δεν έχει δείξει απτά αποτελέσματα. Αλλά πως θα μπορούσε, όταν θεωρούμε «ξένη επένδυση» την πώληση εξοχικής κατοικίας σε ξένους; Ο ΟΟΣΑ χαρακτηρίζει ως ξένες επενδύσεις επιχειρήσεις όπου ξένοι επενδυτές κατέχουν τουλάχιστο 10% του μετοχικού κεφαλαίου ή διατηρούν αποτελεσματικό έλεγχο της διεύθυνσης. Η αγορά εξοχικής κατοικία δεν μετρά ως ξένη επένδυση. Ούτε το United Nations Conference for Trade and Development προσμετρά τις αγορές κατοικίας όταν αξιολογεί χώρες για την προσέγγιση ξένων επενδύσεων. Στόχος του CIPA δεν είναι ούτε η πώληση διαμερισμάτων, ούτε η προσέλκυση πλούσιων που επιθυμούν να εξαγοράσουν ευρωπαϊκό διαβατήριο. Αυτά είναι «αρπακτές» και όχι στρατηγικές επενδύσεις.

Ας δούμε τον ρόλο του αντιπροσώπου του CIPA στην Κίνα, του κ. Γκι. Δεν είναι ασύνηθες να εργοδοτούνται επιχειρηματίες για να προσελκύσουν επενδύσεις από τη χώρα τους. Ο CIPA εργοδότησε τον κ. Γκι για να προωθήσει τα συμφέροντα της Δημοκρατίας στην Κίνα. Φαίνεται όμως ότι τα συμφέροντα που προωθούσε ήταν τα δικά του, μέσω εταιρείας με διευθύντρια την σύζυγο φίλου του, που τον γνώρισε όταν ο τελευταίος ήταν Πρέσβης στην Κίνα.

Τώρα διαβάστε και πάλι τον ορισμό για την «διαφθορά» πιο πάνω.

Ας δούμε τα πράγματα και από μια διαφορετική γωνία. Ας πιστώσουμε τους πρωταγωνιστές αυτής της θλιβερής υπόθεσης με τις αγνότερες προθέσεις, και ας δούμε πως βλέπουν οι ξένοι την Κύπρο ως επενδυτικό προορισμό. Ξένες εταιρείες θα αξιολογήσουν τόσο ποσοστικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά μιας χώρας. Δεν θα αναζητήσουν ντόπιους κουμπάρους, ξαδέλφια από το Harvard --σας θυμίζει κάτι;-- ή φίλους πρέσβεις με επιχειρηματίες συζύγους. Εκθέσεις όπως το Doing Business Report της Διεθνούς Τράπεζας, ο Δείκτης Ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum, εκθέσεις της Διεθνούς Διαφάνειας και του ΟΟΣΑ είναι τα πρώτα που κοιτάζουν πριν προσεγγίσουν μια χώρα. Και θα συγκρίνουν χώρες με ομοιότητες --γεωγραφική περιοχή, φορολογικό καθεστώς, εκπαιδευμένο προσωπικό--για να κάνουν την καλύτερη δυνατή επένδυση. Μια από τις χώρες που είναι συγκρίσιμη με την Κύπρο, ως προορισμός ξένων επενδύσεων, είναι η Μάλτα. Οι δύο χώρες εντάχθηκαν μαζί στην ΕΕ και στην ευροζώνη.

Η Μάλτα προσέγγισε με πολύ διαφορετικό τρόπο επενδύσεις από την Κίνα. Το 2010 υπέγραψε συμφωνίες με τις εποπτικές αρχές των τραπεζών και της κεφαλαιαγοράς της Κίνας διευκολύνοντας έτσι την ροή επενδυτικών κεφαλαίων σε μαλτέζικα ταμεία μέσω των κινεζικών τραπεζών. Το 2011 η Μάλτα είχε προσελκύσει [86 εκατ. ευρώ](#), ενώ η Κύπρος [11 εκατ.](#) Μήπως ο CIPA έχει εξελιχθεί σε ένα ακόμη γραφειοκρατικό δημόσιο οργανισμό που χρειάζεται επειγόντως στρατηγικό όραμα, ηγεσία και αποτελέσματα;

Πάντως, δεν είναι σαφές από τα διαθέσιμα στοιχεία τι ποσό προέρχεται από αγορές κατοικίας ή εξαγορά άδειας μόνιμης παραμονής στην Κύπρο. Σχετικός νόμος επιτρέπει σε αλλοδαπούς να παραμείνουν μόνιμα στο νησί αν αποκτήσουν περιουσία 300,000 ευρώ περιλαμβανομένων χρημάτων σε τράπεζα. Προφανώς ο κος Πρέσβης ειλικρινά πίστευε ότι οι πιέσεις που, σύμφωνα με πληροφορίες, ασκούσε σε λειτουργούς του Τμήματος Μετανάστευσης όπως βλέπουν ευνοϊκά αιτήματα Κινέζων επισκεπτών ήταν προς το εθνικό συμφέρον.

Τελικά ο κος Πρέσβης επέστρεψε στα παλιά του καθήκοντα. Αυτό όμως δεν έλυσε κανένα πρόβλημα. Πρέπει να ενδυναμώσουμε την διαφάνεια και να καταπολεμήσουμε την διαφθορά, να απαλείψουμε φαινόμενα σύγκρουσης συμφερόντων με πρακτικές χρηστής διακυβέρνησης, να ανανεώσουμε την ηγεσία σε στρατηγικούς οργανισμούς με τη νέα γενιά τεχνοκρατών με διεθνείς εμπειρίες και επιχειρηματικές ικανότητες.

Θα δούμε τότε τον Φοίνικα να αναγεννιέται μέσα από την ντροπή του τελευταίου σκανδάλου. Διαφορετικά θα παραμείνει ένα θλιβερό Φοίνιξγκειτ χωρίς την κάθαρση που έφερε ένα Γουώτεργκειτ.

(Η καλλιγραφική απόδοση του κινέζικου ιδεογράμματος για τη διαφθορά 贪污 από <http://preview.tinyurl.com/ChineseCal>)

Οι Σταύρος Α. Ζένιος και Μαρίνα Θεοδότου είναι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της πρωτοβουλίας ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ--για Πρόοδο και Περηφάνια. Ο Σταύρος Α. Ζένιος είναι καθηγητής χρηματοοικονομικών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και πρόεδρος των πρυτάνεων των Πανεπιστημίων των Ευρωπαϊκών Πρωτευουσών. Η Μαρίνα Θεοδότου, είναι οικονομολόγος, Διευθύνων Σύμβουλος της Curveball Ltd, διετέλεσε στέλεχος της Bank of America, και Διευθύντρια Ανάπτυξης στον CIPA. Ίδρυσε το TEDxNicosia.